

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/73/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5713210279
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5713210279.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: Ing. B. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., K. XXXX/X, proti odporcom: v rade 1/ Ing. B. A., bytom Z., I. XX, v rade 2/ Ing. B. C., bytom M., A. XX, zastúpený splnomocnenkyňou Gabrielou Kormošovou, bytom M., A. XXXX/XX, v rade 3/ Ing. M. Z., bytom M., E. XXX/X, v rade 4/ Mgr. B. Z., bytom Z., G. XXXX/XX, v rade 5/ O. P., bytom M., J. G. X/XX, v rade 6/ N. A., bytom M., kpt. G. XX/XX, v rade 7/ Ing. L. Z., bytom M., C. X, v rade 8/ B. M., bytom M., J. XX, v rade 9/ Ing. B. P., bytom M., Z. XXXX/XX, v rade 10/ Z. Z., bytom M., E. XXX/XX, v rade 11/ Ing. N. B., bytom M., J. XXXX/XX, v rade 12/ Ing. M. U., bytom M., M. B. XXXX/XX, v rade 13/ G. I., bytom Z., ul. A.. R. a M. XXXX/X, v rade 14/ M. I., bytom M., F. XX/XX, v rade 15/ Q. O., bytom Z., G. X, v rade 16/ B. E., bytom M., J. M. XX/XX, v rade 17/ Q. A., bytom M., J. X/X, v rade 18/ E. A., bytom M., A. A. XXXX/XX, zastúpená splnomocnenkyňou Adrianou Sekejovou, v rade 19/ P. A., bytom M., I. XXXX/X, zastúpený Adrianou Sekejovou, v rade 20/ Ing. B. C., bytom O. XXX, v rade 21/ A. M., bytom M., kpt. J. G. XX/XX, v rade 22/ B. A., bytom M., I. XX/XX, v rade 23/ V. C., bytom M., I. XX/XX, zastúpený JUDr. Jozefom Pliešovským, advokátom, C. X, M., o vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Martin, č. k. 8C/159/2013-71 zo dňa 19. septembra 2013, v spojení s dopĺňacím uznesením č. k. 8C/159/2013-119 zo dňa 20. augusta 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom v spojení s dopĺňacím uznesením okresný súd zamietol návrh navrhovateľa voči odporcom v rade 1/ až 19/ a 21/ až 23/, konanie voči odporcovi v rade 20/ zastavil.

Odporcom v rade 1/ až 19/ a 21/ až 22/ náhradu trov konania nepriznal. Navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcovi v rade 23/ trovy konania vo výške 48,82 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozefa Pliešovského.

Navrhovateľovi náhradu trov konania voči odporcovi v rade 20/ nepriznal.

Navrhovateľ podaným žalobným návrhom ako spoluvlastník nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Z. uplatňoval voči odporcom nárok na finančnú náhradu za jeho spoluvlastníckeho podielu. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd ustálil, že navrhovateľ a odporcovia v rade 1/ až 16/ a 21/ až 23/ sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností. Konštatoval, že ak medzi podielovými spoluvlastníkmi nedôjde k dohode o užívaní spoločnej veci, vzhľadom na to, že podieloví spoluvlastníci nevlastnia reálny geograficky vyčlenený podiel, nie je možné dospieť k záveru, že vec je užívaná bez právneho dôvodu, čo by spôsobilo bezdôvodné obohatenie na strane odporcov. Vychádzajúc z týchto záverov ustálil, že na strane odporcov ako podielových spoluvlastníkov predmetných nehnuteľností nedošlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor navrhovateľa ako ďalšieho spoluvlastníka.

Na základe späťvzatia žalobného návrhu voči odporcovi v rade 20/, konanie proti jeho osobe v zmysle § 96 ods. 1 O.s.p. zastavil.

O trovách konania medzi navrhovateľom a odporcom v rade 20/ rozhodol podľa § 146 ods. 2 veta druhá O.s.p.. Konštatoval, že navrhovateľ zbral žalobný návrh voči jeho osobe späť z dôvodu dohody o

mimosúdnom vyrovnaní, preto by navrhovateľovi patrila voči odporcovi v rade 20/ náhrada trov konania. Túto si však neuplatnil, preto mu ich náhradu nepriznal.

O trovách konania vo vzťahu k odporcom 1/ až 19/ a 21/ až 22/ rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p.. Títo ako účastníci v konaní úspešní mali právo na náhradu trov konania, ktoré si však neuplatnili, preto im túto nepriznal. Trovy konania si uplatnil iba odporca v rade 23/, preto rozhodol o povinnosti navrhovateľa tieto mu uhradiť.

Navrhovateľ podal proti tomuto rozsudku do výroku o zamietnutí návrhu v zákonom stanovenej lehote odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Tvrdil, že sporné parcely sú cesty v záhradkárskej osade, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia Zákona č. 229/1991 Z. z. o pôde. Na základe kúpnej zmluvy v roku 2009, resp. 2010 sa stal právnym nástupcom pôvodných vlastníkov, ktorým boli tieto parcely vyvlastnené. Okresný súd sa však jeho právnym postavením nezaoberal. Odporcovia v rade 1/ až 12/, 14/ až 19/ a 21/ až 23/ potvrdili, že v záhradkárskej osade užívajú od roku 1981 záhradky a sporné parcely ako prístupové cesty k záhradkám, na základe zmluvy o dočasnom užívaní. Odporkyňa v rade 13/ uviedla, že je členom záhradkárskej osady, a je právnym nástupcom pôvodného užívateľa, teda užíva aj prístupové cesty k sporným parcelám. Nie je pravdivé tvrdenie súdu, že odporkyňa v rade 13/ tieto parcely neužíva. Podaným žalobným návrhom sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie jeho podielu na sporných nehnuteľnostiach odporcami. Na záver namietal nepravdivé tvrdenie okresného súdu, že odporkyňa v rade 13/ je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností. Uviedol, že táto nie je takýmto podielovým spoluvlastníkom a túto skutočnosť ani netvrdil.

Odporca v rade 2/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa žiadal predmetné odvolanie „zamietnuť“. Uviedol, že od roku 1981, kedy bola založená záhradkárska osada užíva sporné nehnuteľnosti ako prístupovú cestu k záhradám a to ako jediný možný prístup. V roku 1994 odkúpil túto záhradku od vlastníkov v zastúpení JUDr. V. O. s príslubom, že neskoršie im (záhradkárom) odpredá aj cesty, zatiaľ im len dovolil po nich chodiť. Svoje slovo však nedodrжал a podiel na týchto nehnuteľnostiach odpredal navrhovateľovi.

Odporca v rade 7/ vo svojom vyjadrení označil odvolanie navrhovateľa za bezdôvodné a nepodstatné. Tvrdil, že medzi navrhovateľom a odporcami nevznikol žiadny nájomný vzťah, neexistuje žiadna nájomná zmluva, obidve sporové strany využívajú prístupové cesty k svojim pozemkom, teda aj k pozemkom, ktoré vlastní navrhovateľ. Nebránia mu užívať predmetnú cestu, rovnako od neho žiadne nájomné nepožadujú.

Odporca v rade 9/ k odvolaniu navrhovateľa poukázal nato, že odporca ako spoluvlastník má všetky práva, ktoré mu nikto neupiera. Nie je od neho ani žiadané recipročne žiadne nájomné.

Odporkyňa v rade 11/ poukázala na skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti tvoria prístupovú cestu k záhradkám, o ktorú sa riadne všetci spoluvlastníci starajú a udržiavajú ju v poriadku, s výnimkou navrhovateľa.

Obdobne sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadrili aj odporca v rade 12/ a odporkyňa v rade 13/. Zhodne uviedli, že sporné nehnuteľnosti sú využívané ako prístupová cesta.

Odporca v rade 23/ vo svojom vyjadrení uviedol, že sporné nehnuteľnosti sú spoločnou prístupovou cestou, ktorú záhradkári využívajú ako prístup k svojim chatkám od založenia záhradkárskej osady, a to bezodplatne. Túto skutočnosť rešpektovali aj pôvodní vlastníci Q. a V. O., preto nárok navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia nepovažuje za oprávnený.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu vymedzenom ust. § 212 ods. 1 O.s.p. (z titulu ktorého zostali nedotknuté odvolaním nenapadnuté výroky o zastavení konania voči odporcovi v rade 20/ a o nepriznaní trov konania navrhovateľovi vo vzťahu k tomuto odporcovi) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku, ktorým okresný súd návrh navrhovateľa zamietol a v závislých výrokoch o trovách konania odporcov v rade 1/ až 19/ a 21/ až 23/ zrušil a podľa § 221 ods. 1 písm. f, h/ O.s.p. a podľa odseku 2 tohto zákonného ustanovenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Vychádzajúc z obsahu podaného odvolania krajský súd sa vecou zaoberal v rovine jej právneho posúdenia.

Právne posúdenie veci je všeobecne nesprávne, ak súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo právnu normu síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

V odvolacom konaní je potrebné právne kvalifikovať nárok spoluvlastníka na plnenie vznikajúci v dôsledku toho, že iný spoluvlastník užíva spoločnú vec nad rámec svojho podielu.

Spoluvlastníctvo veci vyvoláva dve skupiny právnych vzťahov, jednak medzi spoluvlastníkmi a tretími osobami, jednak medzi spoluvlastníkmi samotnými. Z právnych úkonov voči tretím osobám týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne (§ 139 ods. 1 Obč. zák.). Pri výkone spoluvlastníckeho práva však vznikajú aj právne vzťahy medzi samotnými spoluvlastníkmi; v rámci týchto vzťahov možno vymedziť a obmedziť užívanie veci jednotlivými spoluvlastníkmi.

Podľa dikcie ust. § 137 ods. 1 Obč. zák. spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. Je nesporné, že podiel nevymedzuje určitú časť veci, vo vzťahu ku ktorej by bol spoluvlastník oprávnený vykonávať svoje vlastnícke právo, ale vyjadruje právne postavenie spoluvlastníka k ostatným spoluvlastníkom, určuje, ako sa spoluvlastníci podieľajú na úžitkoch veci a aké nesú náklady a podobne.

Problémom je vymedzenie možností užívania veci spoluvlastníkmi. Títo môžu vec užívať súčasne, užívanie môže byť vymedzené časovo (každý z nich môže počas určitej doby výlučne užívať vec), tiež sa môžu dohodnúť, ktorú časť veci bude každý z nich výlučne užívať. Podstatné je, že každý spoluvlastník je v zásade oprávnený (má nárok) užívať vec v rozsahu svojho podielu. Posúdenie, či v konkrétnej veci spoluvlastník užíva vec v rámci svojho podielu, je posúdením právnym vychádzajúcim zo skutkových zistení. Súd musí zobrať do úvahy všetky okolnosti veci; nestačí napríklad zistenie, že spoluvlastník užíva časť veci vo väčšej výmere, než by mu podľa pomeru výšky podielu prináležala, musí sa zaoberať aj kvalitou užívania veci a podobne. Na základe takéhoto posúdenia je potom možné urobiť záver, či spoluvlastník užíva vec v rámci svojho podielu alebo nad tento rámec.

Právo každého zo spoluvlastníkov vec užívať je obmedzené rovnakým právom ostatných užívať vec podľa veľkosti podielu. Spoluvlastníci môžu na základe dohody alebo väčšinovým rozhodnutím, alebo rozhodnutím súdu o hospodárení so spoločnou vecou rozhodnúť podľa § 139 ods. 2 Obč. zák. tak, že niektorého zo spoluvlastníkov z fyzického užívania veci úplne alebo čiastočne vylúčia; v takomto prípade logicky užíva niektorý zo spoluvlastníkov vec nad rámec jeho podielu (neužíva vec v súlade s kritériom určeným v § 137 ods. 1 Obč. zák.). Ide tu však o obmedzenie práva dovolené zákonom (§ 139 ods. 2 Obč. zák.), za ktoré z užívania úplne alebo čiastočne vylúčenému vlastníkovi prináleží (ak sa s ostatnými spoluvlastníkmi nedohodol inak) náhrada vo výške zodpovedajúcej rozsahu jeho ujmy. Spoluvlastník užívajúci vec nad rámec svojho podielu v tomto prípade neužíva vec bez právneho dôvodu, preto jej užívaním nemôže získať bezdôvodné obohatenie; žiadna skutková podstata uvedená v § 451 Obč. zák. sa na tento prípad nevzťahuje.

Právo spoluvlastníka na náhradu za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu zodpovedajúcom jeho spoluvlastníckemu podielu je dané zákonom a vyplýva z práva spoluvlastníka podieľať sa na užívaní spoločnej veci v miere zodpovedajúcej jeho podielu. Rozsah tohto užívacieho práva k spoločnej veci (rovnako ako výška spoluvlastníckeho podielu) nemôže byť proti vôli spoluvlastníka rozhodnutím ostatných spoluvlastníkov modifikovaná. Ak neumožňujú existujúce pomery alebo rozhodnutie, poprípade dohoda spoluvlastníkov niektorému spoluvlastníkovi plnú realizáciu tohto práva, prináleží mu za to (ibaže by sa strany dohodli inak) zodpovedajúca náhrada. Ide o náhradu za obmedzenie spoluvlastníckeho práva.

Pre posúdenie výšky náhrady pre vylúčeného vlastníka potom nie je - podobne ako v iných prípadoch určenia náhrady za obmedzenie práva - rozhodujúce to, čo spoluvlastník užívajúci vec nad rámec podielu získava (o čo sa obohatí); podstatná je ujma vznikajúca vylúčenému spoluvlastníkovi. Tú musí súd určiť na základe úvahy vychádzajúc zo skutkových zistení týkajúcich sa toho, čo by spoluvlastník pri obvyklom užívaní veci v rámci svojho podielu získal.

Iná situácia nastane, ak užíva spoluvlastník vec nad rámec svojho podielu bez právneho dôvodu (t.j. bez rozhodnutia väčšiny spoluvlastníkov alebo bez dohody spoluvlastníkov alebo bez rozhodnutia súdu). V tomto prípade spoluvlastníci voči sebe navzájom si môžu z takto nastoleného vzťahu vyvodzovať nároky a domáhať sa inej úpravy užívania veci. Samotné spoluvlastnícke právo však v tomto prípade nie je právnym dôvodom užívania veci v akomkoľvek rozsahu; je len dôvodom k užívaniu veci v rozsahu spoluvlastníckeho podielu. Z vlastníctva podielu síce nevyplýva právo užívať iba konkrétnu časť veci, nič menej spoluvlastník je oprávnený užívať vec len v rámci svojho podielu (ak tu nie je právny dôvod pre užívanie veci v inom rozsahu).

Inak povedané to, že spoluvlastník je (v rámci svojho podielu) oprávnený užívať celú vec, ešte neznamená, že ju môže bez ďalšieho užívať nad rámec podielu na úkor ostatných spoluvlastníkov. Majetkový prospech dosiahnutý týmto užívaním sa považuje za obohatenie získané bez právneho dôvodu.

Možno teda uzavrieť, že ak spoluvlastník užíva bez právneho dôvodu (najmä bez rozhodnutia väčšiny spoluvlastníkov alebo bez dohody spoluvlastníkov alebo bez rozhodnutia súdu) spoločnú vec nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, je povinný vydať to, o čo sa takýmto užívaním obohatil ostatným spoluvlastníkom podľa pravidiel o vydaní bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasl. Obč. zák.).

V prejednávanej veci navrhovateľ v podanom žalobnom návrhu vo vzťahu k odporcom 1/ až 23/, s výnimkou odporkyne v rade 13/ tvrdil, že sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, ktoré vrátane odporkyne v rade 13,/ užívajú bez právneho dôvodu, čím vo vzťahu k jeho osobe ako jednému zo spoluvlastníkov dochádza na ich strane k bezdôvodnému obohateniu. Odporcovia vo svojich vyjadreniach poukazovali na skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti slúžia ako prístupová cesta (komunikácia) k ich záhradám, ktorá cesta je využívaná aj samotným navrhovateľom.

Na základe vykonaného dokazovania okresný súd ustálil, že nemožno nárok uplatnený navrhovateľom subsumovať pod ustanovenia upravujúce bezdôvodné obohatenie, pretože právo užívať sporné nehnuteľnosti ostatnými odporcami im vyplýva z ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich práva a povinnosti podielových spoluvlastníkov (§ 137 ods. 1 a § 139 ods. 2 Obč. zák. citované v napadnutom rozsudku). Okresný súd na základe skutkového zistenia, že odporcovia sú podieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností (vrátane odporkyne v rade 13/, o ktorej to však ani samotný navrhovateľ v podanom žalobnom návrhu, ani odporkyňa v rade 13/ netvrdili) sú oprávnení užívať sporné nehnuteľnosti.

Vychádzajúc z vyššie uvádzaných právnych záverov odvolacieho súdu možno konštatovať, že iba na základe zistenia existencie podielového spoluvlastníctva nie je možné konštatovať, že na strane povinných podielových spoluvlastníkov neexistuje bezdôvodné obohatenie. Navyiac, súd nie je viazaný právnym posúdením veci účastníka konania. Pokiaľ navrhovateľ tvrdil, že odporcovia užívajú sporné nehnuteľnosti nad rozsah svojho podielu, mal sa zaoberať posúdením dôvodnosti tohto nároku, z hľadiska aplikácie ustanovenia § 137 ods. 1 v spojení s § 139 ods. 2 Obč. zák., na ktoré sám vo svojom rozhodnutí poukazoval, prípadne § 451 a nasl. Obč. zák.

Okresný súd musí zhodnotiť, či z vykonaného dokazovania mal preukázanú existenciu dohody spoluvlastníkov o spôsobe a rozsahu užívania spoločnej nehnuteľnosti, t.j. dohody o hospodárení so spoločnou vecou v zmysle § 139 Obč. zák., na základe ktorej by bol navrhovateľ z fyzického užívania spornej nehnuteľnosti úplne alebo čiastočne vylúčený. V prípade, že by išlo o takéto obmedzenie spoluvlastníckeho práva navrhovateľa, ide o obmedzenie práva dovolené zákonom, za ktoré mu však prináleží náhrada vo výške zodpovedajúcej rozsahu jeho ujmy tak, ako to bolo konštatované odvolacím súdom vyššie. Prípadne, ak z vykonaného dokazovania bude preukázané, že navrhovateľ neužíva vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, avšak bez rozhodnutia väčšiny spoluvlastníkov alebo bez dohody spoluvlastníkov alebo bez rozhodnutia súdu, je namieste posúdiť existenciu bezdôvodného obohatenia na strane odporcov. V tejto súvislosti však odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodné skutkové zistenia, ako aj označenie a predloženie dôkazov na preukázanie takéhoto užívania sporných nehnuteľností odporcami nad rozsah ich spoluvlastníckeho podielu zaťažuje navrhovateľa.

Zároveň odvolací súd dáva do pozornosti prvostupňového súdu skutočnosť, že vo vzťahu k odporkyňi v rade 13/ navrhovateľ netvrdil, že je podielovou spoluvlastníčkou spornej nehnuteľnosti, ale iba uviedol, že sporné nehnuteľnosti užíva. Vo vzťahu k odporkyňi tak nemožno aplikovať právny režim týkajúci sa úpravy práva z povinnosti spoluvlastníkov, ale posudzovať dôvodnosť nároku navrhovateľa voči tejto

osobe v zmysle ust. § 451 a nasl. Obč. zák., ak budú zistené také skutkové okolnosti, ktoré umožňujú aplikáciu tohto zákonného ustanovenia.

Rovnako je potrebné prihliadať na skutočnosť, že odporcovia, ako aj navrhovateľ tvrdili, že sporné nehnuteľnosti slúžia ako prístupová cesta, rovnako na liste vlastníctva je pri sporných nehnuteľnostiach ako druh pozemku uvedené, že ide o komunikáciu. Potom je potrebné sa zaoberať dôvodnosťou námietky odporcov, že sporné nehnuteľnosti užívajú ako cestu z titulu práva všeobecného užívania pozemnej komunikácie. V tomto prípade je nutné odpovedať na otázku, či ide o komunikáciu, ktorej užívanie je vlastníkom pozemku povinný strpieť, pretože táto povinnosť mu vyplýva z právneho predpisu upravujúceho právo všeobecného užívania komunikácii, či ide o ochranu verejného práva a vzťahuje sa naň režim tzv. všeobecného užívania pozemných komunikácií vyplývajúcich z ust. zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon).

Na základe uvedených skutočností krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

V novom rozhodnutí prvostupňový súd rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie **n i e** je prípustné.